

1. Izhodišče

Začetek poti je v pürgi pred cerkvijo. Prvi del daljše poti je identičen krajši krožni poti, saj vključuje ogled znamenitosti, opisanih v prvih osmih točkah krajše poti, nato pa se usmeri proti jugu po cesti Vitomarci – Gabrnik – Ptuj.

2. Gostinski lokal Rola

Od občinske stavbe po cesti v nasprotni strani cerkve sv. Andreja, na levi strani stoji bar Rola. Gostinska dejavnost seže v konec 18. stoletja. Z njo je začel potujoči lončar Marko Rola, Litvanec iz Vilne, ki je imel poleg kmetije in lončarije tudi gostilno, kjer so se popotniki radi ustavljali. Gostinstvo je z manjšimi prekinitvami prehajalo iz roda v rod. Zanimivost je, da je v bar Rola večkrat prenočil tudi Ivan Cankar na poti do prijatelja v Sv. Trojici.

3. Hrgova hiška

Sto metrov naprej na desni strani ceste je lep primerek obnovljene, s slamo krite hiške, nekdanje »želarije«, »gornika« oziroma viničarije. V domačiji se nahaja muzej starega kmečkega orodja in pripomočkov, gospodarski del pa je preurejen v prireditveni prostor.

4. Kapela in žaga

Le nekaj metrov naprej je na levi strani ceste kapela pri Černelovih, ki so jo postavili svojci padlemu vojaku v 1. sv. vojni. Med 2. sv. vojno so podstrešje kapele uporabljali za skrivanje osnovnih življenjskih potrebščin.

5. Z Vitomarškega vrha v »pravas« ali Vitomarško ves

Glavna cesta Vitomarci – Gabrnik – Ptuj vodi po Vitomarškem vrhu mimo gasilskega in kulturnega doma v dolino do nove Osnovne Šole - predane svojemu namenu septembra leta 2006.

Pot zavije z glavne ceste desno po stranski poti mimo sodobnih sadovnjakov v dolino, v Vitomarško ves, najstarejši predel kraja. Prvotna vas je bila v dolini zato, da je od daleč niso mogli videti. Še vedno je ohranjenih nekaj starih hiš, kapel in dve kužni znamenji - na Selah in na Dragah.

6. Domovanje Vitomira in skupna paša

Na manjši težko dostopni vzpetini nad staro vasjo Vitomarci je domnevno domoval vodja slovanskega plemena Vitomir, po katerem se vas imenuje. Z vzpetine je bil dober pregled nad okolico, zato je bila pomembna obrambna točka.

Na koncu vasi na reki Pesnici je bil nekoč mlin. Na travnikih med staro strugo Pesnice, ki je z regulacijo presahnila in vasjo je bila stoletja skupna paša s pastirjem. Ohranila se je vse do šestdesetih let 20. stoletja. Pastir imenovan barovčín, je z melodijo, zaigrano na rog, vabil živino na pašo in z nje.

7. Težakova kapela

Ob Težakovi domačiji, po domače Kovačevi, ker je bila tu nekoč kovačija, danes pa se družina ukvarja v glavnem z vrtnarstvom. V neposredni bližini so uredili ribnik kot rezervoar vode za namakanje vrtnin.

8. Križ pri Lovrenčiču

Na začetku zaselka Dobrova, kot imenujejo ta del vasi Vitomarci, je Tomajičev križ. Pod njim so vidni Tu je začetek zamočvirjene doline »müže«, ki bo opisana na koncu poti.

9. Hvaletinci

Z glavne ceste Vitomarci – Gabrnik – Ptuj zavije turistična pot na prvem križišču levo proti vzhodu v vas Hvaletinci. Sredi vasi je kapela in ob njej na električnem drogu štorkljino gnezdo. Posebej velja omeniti, kužno znamenje ali Čušev križ ter Jurtelovo domačijo, ki stoji na mestu, kjer je bila nekoč pristava, imenovana »majerhof«, nazadnje last ptujskih menihov. Jože Jurtela je bil prvi župan samostojne občine Sveti Andraž leta 1850, ki je zaobjemala osem manjših vasi takratne župnije.

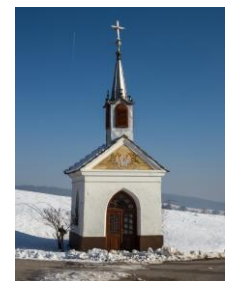
KRAJŠA RAZLIČICA POTI (8 km, od 3 do 4 ure hoje) - Sredi Hvaletincev zavije turistična pot mimo kapele levo proti severu v Novince in se pri domačiji Srečka Horvata (Novinci 10) priključi zadnjemu delu daljše različice

10. Sadjarsko v Rjavcih

Skozi vas Hvaletinci proti vzhodu mimo sodobnih sadovnjakov vodi turistična pot do križišča pred gozdom in od tam levo do velike stare sadjarske kmetije, kjer pridelujejo jabolka in breskve.

11. Domačija Kostanjevčevih

Na poti iz Hvaletincev proti Gibini je na desni strani sodobno urejena kmetija – domačija Kostanjevčevih in ob njej Kostanjevčeva kapela. S kmetije sta izšla v preteklosti kar dva župana, oče in sin, ter duhovnik. Kostanjevčevi so bili vseskozi zavedni Slovenci, zato so bili leta 1941 izseljeni, oče sedanjega gospodarja je že na začetku vojne padel kot talec.

12. Ostanke rimske ceste na Gibini

Na Gibini so odkrili ostanke rimske ceste Gornja Radgona – Ptuj. Cesto so poskušali obnoviti, vidna je samo trasa ne pa tudi cesta. V vasi so bile nekoč opekarna, trgovina in kovačija.

13. Mejna cesta

Cesta, ki teče po vrhu Gibine, je meja med občinama Sv. Andraž in Jurij ob Ščavnici. Na križišču na vrhu hriba zavije cesta, po kateri teče naša turistična pot, na levo proti Slavšini. Ob desni strani ceste sta vasi Kokolajnsčak in Galušak, ki sodita k občini Jurij ob Ščavnici, na levi pa Slavšina in Novinci.

14. Po vrhu Slavšine

Z vrha Slavšine (304 m nad morjem) je prav tako lep razgled. Na križišču z Galušakom in Novinci je ogleda vredna kapela, pri Gomzijeveh pa muzej stare kovaške opreme in orodja ter lesena preša z letnico 1924, ki je vsako leto še v uporabi. V neposredni bližini je tudi muzej Stanka Čučka, kjer lahko vidimo primerke starih lesenih »cimpranih« hiš. V Slavšini na domačiji Mohorovih je v otroštvu nekaj časa živel pisatelj, publicist in politik Tone Peršak.

15. Kapela v spomin na premagane uskoke

Na koncu poti po Slavšini, je kapela, ki je bila po pripovedi postavljena v zahvalo za zmago nad uskoki. Slavje ob zmagi naj bi bilo tudi povod za poimenovanje vasi Slavšina.

16. Novinci

Na križišču pri avtobusni postaji zavije naša turistična pot mimo Košarjaka v dolino do vasi Novinci. Župnijska kronika pravi, da je bila današnja samostojna vas Novinci, nekdanj skupaj z Vršecem, delom Andrencev, Ločovnjakov ter delom Župetincev del skupne vasi Smolinci, ki je v celoti pripadala fari Sveti Andraža.

17. Vršec, Bukošak, Kobošak

V Novincih se nahaja Vršičeva kapela, pod katero pa je bila nekoč »ciglenca«. Na vrhu Vršeca so vinogradi lokalnih pridelovalcev vin. Pod Vršecem zavije turistična pot na levo na hriba Bukošak (299 m) in na Kobošak (298 m). Na slednjem so, po pripovedi, nekoč želeli graditi cerkev.

18. Jakupečeva kapela

Jakupečeva kapela, za katero domnevajo, da je stara preko 200 let, stoji na hribčku nad kmetijama. Tudi tu so domnevno želeli nekoč postaviti cerkev.

19. Razstava kmečkega orodja in obor jelenov

Turistična pot zavije v dolino Andrenškega potoka in na križišču s cesto, ki vodi po vzhodnem robu Vitomarcev iz Gabrnika prek Dobrave proti Cerkvenjaku, desno proti severu. Potok skupaj s cesto razmejuje Vitomarce od Novincev. V bližini si je možno ogledati razstavo kmečkega orodja in obor jelenov.

20. Müže

V dolini ob potoku, na robu vasi Novinci, je nekoliko zamočvirjeno prvobitno naravno območje "müže" s peštrim rastlinjem, naravnim gozdom, vlažnimi njivami in travniki ter nereguliranim potokom, v katerem je mogoče videti potočne rake. V zavetju dreves se nahaja lovski dom, kjer so se nekoč odvijale večje prireditve. Turistična pot zavije v križišču na levo proti središču vasi Vitomarci, ki se z markantno cerkvijo že ponuja na griču.

21. Zanimivosti ob cesti proti Cerkvenjaku

Med zanimivostmi ob cesti, ki vodi od križišča naprej po dolini proti Cerkvenjaku, velja omeniti nekdanji Hojnikov mlin, Šalamunovo gostilno (Suha muha), ki je že dolgo ni več in nekdanji Čvrkov mlin, ki je stan na mestu, kjer so danes ribniki.